

Верховний
Суд

Судова практика щодо часу і місця відкриття спадщини.
Обчислення строків для прийняття спадщини. Встановлення
фактів прийняття спадщини

Ольга СТУПАК

суддя Великої Палати Верховного Суду

Постанова КЦС ВС від 22 березня 2023 року у справі № 463/6829/21-ц

Щодо моменту виникнення права на спадщину

Спадкоємець, який у встановленому законом порядку прийняв спадщину, є власником із часу її відкриття, а документом для підтвердження права власності на спадкове майно є свідоцтво на спадщину, отримане в установленому законодавством порядку.

Відсутність реєстрації права власності відповідно до Закону України «Про реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» не зумовлює позбавлення особи прав користування та володіння належним їй на праві власності майном.

У спадкоємця, який в установленому законом порядку прийняв спадщину, права володіння та користування спадковим майном виникають із часу відкриття спадщини, тому такий спадкоємець може захищати свої порушені права володіння та користування спадковим майном з використанням способів, визначених у главі 29 ЦК України.

Постанова КЦС ВС від 13 листопада 2023 року у справі № 638/7337/21

Щодо місця відкриття спадщини, яка знаходиться на непідконтрольній території

Ураховуючи, що мати позивача померла на тимчасово окупованій території, зареєструвати її смерть в органах РАЦС було неможливо через проведення АТО і що сам позивач проживає на тимчасово окупованій території, необхідність встановлення факту смерті матері в судовому порядку на підконтрольній Україні території є поважною причиною пропуску ним встановленого законом шестимісячного строку для подання заяви про прийняття спадщини, яка залишилася після смерті його матері.

Щодо місця відкриття спадщини, яка знаходиться на непідконтрольній Україні території, то спадкоємець має право звертатися із заявою про прийняття спадщини в будь-якому місті на території України (вільній від окупації), до державного, приватного нотаріуса або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування.

Постанова ОП КЦС ВС від 13 березня 2023 року у справі № 398/1796/20

Щодо прийняття спадщини, до складу якої входить нерухоме майно на території України, у випадку проживання спадкодавця за межами України

У випадку, коли спадкодавець на час смерті проживав за межами України і до складу спадщини входять права на нерухоме майно, яке знаходиться на території України, прийняття спадщини відбувається у спосіб звернення спадкоємця з відповідною заявою до компетентного органу, уповноваженого на вчинення нотаріальних дій, за місцем знаходження нерухомого майна в Україні.

Якщо спадкоємець не подав у визначений законом строк нотаріусу за місцем знаходження нерухомого майна в Україні заяву про прийняття спадщини, він не може вважатися таким, що прийняв спадщину.

Прийняття спадщини за межами України не свідчить про прийняття спадщини, яка знаходиться в Україні. Такий факт не має юридичного значення для спадкування права на нерухоме майно, розташоване на території України.

Постанова КЦС ВС від 6 листопада 2019 року у справі № 483/637/16-ц

Щодо наслідків відкриття спадщини за неправильно визначеним місцем

Для спадкових правовідносин за правильно визначеним місцем відкриття спадщини факт її оформлення за неправильно визначеним місцем відкриття спадщини правових наслідків не породжує.

Аналогічна позиція сформульована в постанові КЦС ВС від 21 травня 2020 року у справі № 404/7795/17.

Постанова КЦС ВС від 9 лютого 2022 року у справі № 192/1922/19

Щодо оформлення спадщини, яка була прийнята спадкоємцями на тимчасово окупованій території та оформлення якої не було завершено

Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» у редакції до набрання чинності Законом № 1618-IX не визначав порядок оформлення спадщини, яка була прийнята спадкоємцями на тимчасово окупованій території та оформлення якої не було завершено.

Лише згідно із Законом № 1618-IX, який набрав чинності 21 листопада 2021 року, ст. 11-1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» доповнено частиною четвертою такого змісту, відповідно до якої вчинення нотаріальних дій щодо спадкових справ, які були зареєстровані у Спадковому реєстрі до початку тимчасової окупації, але не закінчені, здійснюється будь-яким нотаріусом на підконтрольній Уряду України території за зверненням спадкоємця».

Тобто, станом на дату звернення до суду із зазначеним позовом, позивач внаслідок законодавчої прогалини з незалежних від нього причин фактично був позбавлений можливості оформити спадкові права після смерті батька шляхом отримання свідоцтва про право на спадщину за законом.

Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину (частини третя статті 1296 ЦК України).

Відмовляючи у задоволенні позову з підстав неможливості встановити коло спадкоємців за законом після померлого, суди не врахували, що ОСОБА_1 зі свого боку вжив усіх необхідних та передбачених законом заходів для прийняття ним спадщини у встановлений законом строк, надав суду докази на підтвердження його родинних зв'язків з померлим батьком.

Постанова КЦС ВС від 9 лютого 2022 року у справі № 709/769/19

Щодо способів подачі заяви про прийняття спадщини

Чинне законодавство не позбавляє спадкоємця права направити заяву про прийняття спадщини за допомогою засобів поштового зв'язку, а також подати її через орган місцевого самоврядування.

Постанова КЦС ВС від 21 червня 2023 року у справі № 175/1404/19

Щодо зупинення перебігу строку для прийняття спадщини

Факт відкриття спадкової справи нотаріусом за заявою, поданою з порушенням строку, не може свідчити про прийняття особою спадщини, оскільки повноваження щодо поновлення строку для прийняття спадщини надані виключно суду.

Законодавець як у статті 1270 ЦК України, так і в інших нормах ЦК України не передбачає допустимості існування такої конструкції, як «зупинення перебігу строку для прийняття спадщини» та можливості в постанові Кабінету Міністрів України визначати інші правила щодо тривалості строку для прийняття спадщини.

Постанова КЦС ВС від 17 січня 2022 року справа № 932/5274/20

Щодо строку для відкликання заяви про відмову від спадщини

Відмова від прийняття спадщини може бути визнана судом недійсною з підстав, встановлених статтями 225, 229–231 і 233 цього Кодексу.

Заява про відмову від прийняття спадщини може бути відкликана протягом строку для її прийняття (стаття 1270 ЦК України). Законодавством не передбачено визначення додаткового строку для відкликання заяви про відмову від прийняття спадщини за заповітом.

Твердження заявниці про поважність причини пропуску нею строку для звернення до нотаріуса (нотаріальної контори) із такою заявою через необхідність самоізоляції та похилий вік її матері не можуть бути підставою для задоволення її позовних вимог та застосування в якості аналогії закону частини третьої статті 1272 ЦК України (за позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини).

Постанова КЦС ВС від 25 січня 2023 року у справі № 676/47/21

Щодо строків прийняття спадщини під час дії воєнного стану

Основним актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України. Актами цивільного законодавства є також інші закони України, які приймаються відповідно до Конституції України та цього Кодексу (далі – закон). Актами цивільного законодавства України є також постанови Кабінету Міністрів України. Якщо постанова КМУ суперечить положенням цього Кодексу або іншому закону, застосовуються відповідні положення цього Кодексу або іншого закону (ч. 4 ст. 4 ЦК України).

Правила щодо строку на прийняття спадщини (початок перебігу, наслідки спливу) регулюються Цивільним кодексом України, який прийнятий Верховною Радою України і є основним актом цивільного законодавства України.

Строк на прийняття спадщини по своїй сутності є присічним (статті 1270, 1272 ЦК), оскільки його сплив призводить до того, що спадкоємець вважається таким, який не прийняв спадщину. Тобто сплив строку «присікає» право на прийняття спадщини. Проте в законі, вочевидь з урахуванням сутності права на прийняття спадщини як майнового, передбачена можливість: за згодою самих спадкоємців, що прийняли спадщину, подати заяву про прийняття спадщини (ч. 2 ст. 1272 ЦК України); для спадкоємця звернутися з позовною вимогою та за наявності поважної причини суд визначає додатковий строк на прийняття спадщини (ч. 3 ст. 1272 ЦК України); законодавець як у ст. 1270 ЦК України, так і в інших нормах ЦК України, не передбачає допустимості існування такої конструкції як «зупинення перебігу строку на прийняття спадщини» та можливості в постанові КМУ визначати інші правила щодо строку на прийняття спадщини.

Пункт 3 постанови КМУ від 28 лютого 2022 року № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» (в редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин) суперечить статтям 1270, 1272 ЦК України, а тому не підлягає застосуванню.

Постанова КЦС ВС від 16 червня 2021 року у справі № 554/4741/19

Щодо початку перебігу строку для прийняття спадщини

Положення статті 253 ЦК України поширюються й на інші випадки встановлення початку перебігу строків. Колегія суддів, з урахуванням принципу розумності, враховує, що в окремих положеннях ЦК міститься правило про визначення перебігу строку «від дня» чи «з часу», а не «від наступного дня».

Такий прийом законодавчої техніки законодавець застосував, керуючись принципом економії нормативного матеріалу, проте він жодним не змінює загального правила передбаченого в статті 253 ЦК України. Тому [початок перебігу строку для прийняття спадщини починається з наступного дня після відповідної календарної дати, тобто строк для прийняття спадщини має обчислюватись з наступного дня після дня смерті особи або оголошення її померлою.](#)

При визначенні кінцевого дня строку слід ураховувати, що правила частини п`ятої статті 254 ЦК України поширюються на будь-які сфери цивільно-правового регулювання і стосуються будь-яких суб`єктів цивільних правовідносин. Тому коли останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день, що визначений відповідно до закону у місці вчинення певної дії, днем закінчення строку є перший за ним робочий день.

Постанова КЦС ВС від 2 червня 2021 року у справі № 155/1584/18

Щодо прийняття спадщини за спадковою трансмісією

Перехід права на прийняття спадщини за спадковою трансмісією в розумінні статті 1276 ЦК України є можливим у межах строків для прийняття спадщини та не передбачає перехід права на подання позову про визначення додаткового строку для прийняття спадщини.

Визначення спадкоємцю додаткового строку для прийняття спадщини

Судом визначено додатковий строк для прийняття спадщини

Постанова КЦС ВС від 16 серпня 2023 року у справі № 758/13293/18

Такі обставини, як тяжкий стресовий стан, спричинений втратою матері у 18-річному віці, необхідність отримання свідоцтва про смерть спадкодавця з апостилом та незначний проміжок пропуску строку для подання заяви про прийняття спадщини (менше двох місяців), є достатніми правовими підставами для визначення спадкоємцю додаткового строку для прийняття спадщини

Постанова КЦС ВС від 20 липня 2022 року у справі № 489/5656/20

Виявлення нотаріусом розбіжностей між заявленими спадкоємцем правами та наданими документами після відкриття спадкової справи є об'єктивною обставиною, що не залежала від спадкоємця, і є поважною причиною для продовження строку для подання заяви про прийняття спадщини.

Постанова КЦС ВС від 13 березня 2020 року у справі № 314/2550/17

Народження дитини позивачкою незадовго до смерті спадкодавця, її лікування в умовах стаціонару в період строку для подання заяви про прийняття спадщини є поважними причинами, та такими, що створюють істотні труднощі для звернення до нотаріуса із заявою про прийняття спадщини.

Постанова КЦС ВС від 15 червня 2022 року у справі № 638/4895/15

Тимчасова окупація території АР Крим призвела до перешкод у реалізації позивачем своїх спадкових прав.

Верховний суд у цій справі погодився з висновками апеляційного суду про наявність поважних причин пропуску позивачем встановленого законодавством строку для звернення із заявою про прийняття спадщини, оскільки він був позбавлений можливості реалізувати своє право на прийняття спадщини до часу законодавчого врегулювання питання реалізації права на спадкування.)

Постанова КЦС ВС від 23 листопада 2020 року у справі № 315/714/19

Причиною було гостре раптове захворювання, а із заявою про прийняття спадщини позивач звернувся наступного дня після одужання, пропустивши всього три дні. Таким чином вказана обставина пов'язана з об'єктивними, непереборними, істотними труднощами для спадкоємця, що потягло за собою незначний пропуск строку для прийняття спадщини.

Постанова КЦС ВС від 21 вересня 2020 року у справі № 130/2517/18

Необізнаність спадкоємця про наявність заповіту, недобросовісна поведінка інших спадкоємців та нотаріуса щодо повідомлення такого спадкоємця про існування заповіту та наявність у нього спадкових прав є підставою для визначення спадкоємцю додаткового строку для прийняття спадщини.

Аналогічна позиція сформульована в постанові КЦС ВС від 22 грудня 2021 року у справі № 703/4978/19.

Суди відмовили у визначенні додаткового строку на прийняття спадщини

Постанова КЦС ВС від 17 лютого 2022 року у справі № 953/15603/20

При визначенні додаткового строку на прийняття спадщини важливим є тривалість стаціонарного лікування та ступінь захворювання заявника, а не лише факт перебування його на лікуванні в закладі охорони здоров'я.

Постанова КЦС ВС від 30 липня 2020 року у справі № 172/888/18

Верховний Суд, вирішуючи спір про визначення додаткового строку для прийняття спадщини, визнання свідоцтва про право на спадщину частково недійсним, дійшов висновку про відмову у задоволенні позову, оскільки на час звернення до нотаріальної контори стан здоров'я позивача не змінився, на лікуванні він не перебував, а тому відсутні підстави для висновку, що хвороба позивача була об'єктивною та непереборною перешкодою, з якою закон пов'язує поважність причин пропуску строку для прийняття спадщини.

Постанова КЦС ВС від 12 листопада 2018 року у справі № 136/200/17

Верховний Суд погодився з висновком апеляційного суду про відмову у задоволенні позову, оскільки позивач за відсутності будь-яких перешкод не вчиняв дій з прийняття спадщини протягом шести місяців з моменту її відкриття. Хвороба дітей позивача не може вважатися підставою для визнання поважними причинами пропуску строку для подання заяви про прийняття спадщини, оскільки заяву мав би подати особисто чи надіслати поштовим зв'язком саме позивач.

Постанова КЦС ВС від 17 квітня 2019 року у справі № 161/9998/17

Верховний Суд вирішуючи у цій справі спір про визначення додаткового строку для прийняття спадщини дійшов висновку про відмову у задоволенні позову, оскільки позивач за відсутності будь-яких поважних причин не вчиняла дій з прийняття спадщини протягом шести місяців з моменту її відкриття. Факт перебування позивача в Республіці Польща сам по собі не свідчить про наявність об'єктивних, непереборних перешкод для звернення із заявою про прийняття спадщини.

Постанова КЦС ВС від 13 грудня 2018 року у справі № 459/295/16

Верховний Суд погодився з позицією апеляційного суду про відсутність підстав для надання додаткового строку для прийняття спадщини, оскільки обставини, на які посилається позивач, зокрема те, що відповідач надала нотаріусу недостовірну адресу його проживання, не є причиною, пов'язаною з об'єктивними, непереборними, істотними труднощами для позивача на вчинення дій, подання до нотаріальної контори заяви, для прийняття спадщини у встановлений законом строк.

Постанова КЦС ВС від 10 січня 2019 року у справі № 484/747/17 (частина 1)

Щодо застосування ч.3 ст.1268 ЦК України

Відповідно до частини третьої і четвертої статті 1268 ЦК України спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку, встановленого статтею 1270 ЦК України, він не заявив про відмову від неї.

Місцем проживання фізичної особи згідно з ч. 1 ст. 29 ЦК України є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, в якому фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Статтями 2, 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» передбачено, що реєстрація місця проживання чи місця перебування особи або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження. Місцем проживання є адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік.

Постанова КЦС ВС від 10 січня 2019 року у справі № 484/747/17 (частина 2)

Щодо застосування ч.3 ст.1268 ЦК України

Відсутність реєстрації місця проживання позивача за місцем проживання спадкодавця не може бути доказом того, що він не проживав зі спадкодавцем, оскільки сама по собі відсутність такої реєстрації згідно зі статтею 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» не є абсолютним підтвердженням обставин про те, що спадкоємець не проживав зі спадкодавцем на час відкриття спадщини, якщо обставини, встановлені ч. 3 ст. 1268 ЦК України, підтверджуються іншими належними і допустимими доказами, які були надані позивачем, та оцінені судом.

Верховний Суд у цій справі погодився з висновками апеляційного суду про встановлення факту його постійного проживання зі спадкодавцем, оскільки встановлення цього факту необхідне йому для вирішення спадкових прав.

Постанова КЦС ВС від 1 березня 2023 року у справі № 185/5690/20-ц

Щодо застосування ч.3 ст.1268 ЦК України

Право на збереження жилого приміщення у випадках взяття під варту або засудження до арешту, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк чи довічне позбавлення волі за своєю суттю не є підтвердженням факту проживання такої особи за певною адресою, що необхідно для застосування положень ч. 3 ст. 1268 ЦК України.

Оскільки ОСОБА_1 на день смерті батька перебував у місцях позбавлення волі, він не є таким, що прийняв спадщину у порядку ч. 3 ст. 1268 ЦК України. Отже, судами неправильно застосовано положення ч. 3 ст. 1268 ЦК України, що є підставою для скасування оскаржуваних судових рішень та ухвалення нового судового рішення про відмову у задоволенні позову.

ОСОБА_1, незважаючи на те, що перебував у місцях позбавлення волі, не був позбавлений права прийняти спадщину після смерті батька в порядку, визначеному ст. 1269 ЦК України, шляхом подання заяви про прийняття спадщини з дотриманням вимог, передбачених ст. 1272 ЦК України.

Постанова КЦС ВС від 19 травня 2021 року у справі № 937/10434/19-ц

Щодо застосування ч.3 ст. 1268 ЦК України

Згідно з ч. 1 ст. 1269 ЦК України спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування заяву про прийняття спадщини. Даною статтею унормовано, що у випадку, коли особа постійно не проживає із спадкодавцем, єдиним виявом бажання прийняти спадщину є подана нотаріусу заява.

Відповідно до ч. 1 ст. 1272 ЦК України, якщо спадкоємець протягом строку, встановленого ст. 1270 ЦК України, не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її.

Верховний Суд у цій справі погодився з висновками апеляційного суду про відмову у задоволенні позову, оскільки позивач у спірній квартирі був зареєстрований, проте не проживав з 1997 року, у тому числі й на час відкриття спадщини після смерті своєї матері, що підтверджено належними доказами, а сама по собі реєстрація місця проживання разом зі спадкодавцем на час відкриття спадщини не може свідчити відповідно до ч. 3 ст. 1268 ЦК України про своєчасність прийняття спадщини, тому позивач, як спадкоємець не прийняв своєчасно спадщину, що відкрилась після смерті своєї матері, та відповідно не набув права на спадкове майно.

Постанова КЦС ВС від 2 червня 2022 року у справі № 602/1455/20

Щодо застосування ч. 3 ст.1268 ЦК України

Відповідно до ч. 1 ст. 1269 ЦК України спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу (в сільських населених пунктах – уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування) заяву про прийняття спадщини.

У позовній заві позивач посилався на те, що він не зміг вчасно звернутися із заявою до нотаріальної контори, оскільки він є пенсіонером і фактично проживав із матір'ю без реєстрації місця проживання, тому вважав, що прийняв спадщину. Однак в цій справі він не заявляв вимог про визнання права власності в порядку спадкування, а факт його постійного проживання разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини не стосується предмета доказування у спорі про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини.

Тому з огляду на обраний позивачем спосіб захисту своїх прав суди попередніх інстанцій помилково застосували до спірних правовідносин ч. 3 ст. 1268 ЦК України та безпідставно зазначили як встановлену обставину факт прийняття позивачем спадщини у зв'язку з його постійним проживанням з 2011 року й на час відкриття спадщини разом із спадкодавцем. Указана правова норма може бути застосована до правовідносин, пов'язаних із визнанням права власності на спадкове майно спадкоємцем, який постійно проживав із спадкодавцем на час відкриття спадщини.

Відповідно, під час розгляду справи про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини не підлягає встановленню факт постійного проживання позивача із спадкодавцем.

Постанова КЦС ВС від 28 червня 2023 року у справі № 524/1413/22

Щодо встановлення факту прийняття спадщини

Звернення позивачки із заявою про прийняття спадщини на території окупованої Автономної Республіки Крим не могло розцінюватися як належне, оскільки ця територія не контролюється органами державної влади України.

Суд першої інстанції обґрунтовано послався на те, що документи, надані позивачкою, були видані на тимчасово окупованій території посадовими особами органів, створених відповідно до законодавства російської федерації, що відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» свідчить про недопустимість вказаних доказів.

За таких обставин суд першої інстанції зробив обґрунтований висновок про те, що позивачка не довела факт прийняття спадщини після померлої матері, у зв'язку з чим відмовив у задоволенні позову про встановлення факту про прийняття спадщини.

Постанова ОП КЦС ВС від 18 вересня 2023 року у справі № 582/18/21

Щодо обчислення п'ятирічного строку при спадкуванні у четверту чергу з урахуванням дії актів цивільного законодавства в часі

Для отримання права на спадкування за законом у четверту чергу п'ятирічний строк проживання однією сім'єю зі спадкодавцем повинен виконатися на момент відкриття спадщини, і його необхідно обчислювати з урахуванням часу спільного проживання зі спадкодавцем однією сім'єю до набрання чинності ЦК України (01 січня 2004 року).

Слід розмежовувати сферу дії ст. 74 СК України і ст. 1264 ЦК України, оскільки зазначені норми регулюють різні правовідносини (сімейні та спадкові).

Якщо вимога про встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу заявлена у зв'язку з таким проживанням не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини, відповідні відносини є спадковими і до них слід застосовувати ст. 1264 ЦК України.

Постанова КЦС ВС від 11 жовтня 2023 року у справі № 204/1035/18

Звернення із позовом до неіснуючого спадкоємця

Відповідно до ст. 1216 ЦК України спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). Відповідно до частини першої статті 1222 ЦК України спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини.

Згідно із ч. 5 ст. 1268 ЦК України незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини.

Встановивши, що спірну квартиру у спадщину отримала особа, щодо якої немає відомостей про видачу їй паспорта громадянина України та реєстрацію як платника податків, врахувавши відсутність у спадкодавця дітей, суди попередніх інстанцій зробили обґрунтований висновок, що відповідач не мала права на спадкування після смерті спадкодавця, оскільки такої особи взагалі не існує, тому свідоцтво про право на спадщину за законом видано на ім'я відповідача незаконно.

Системний аналіз норм цивільного процесуального права, а також частин першої, другої, четвертої статті 25, частини першої статті 26 ЦК України та частини другої статті 48 ЦПК України, дає підстави для висновку про те, що на момент звернення із позовом до суду відповідач у справі має бути фізичною або юридичною особою, яка існує. В іншому випадку провадження у справі не може бути відкрито, а відкрите – підлягає закриттю, оскільки справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства (п. 1 ч. 1 ст. 255 ЦПК України).

Редакції статті 1221 Цивільного кодексу України

Редакція від 16.01.2003	Редакція від 04.03.2015	Редакція від 22.05.2023
<p>Стаття 1221. Місце відкриття спадщини</p> <p>1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.</p> <p>2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна.</p>	<p>Стаття 1221. Місце відкриття спадщини</p> <p>1. Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.</p> <p>2. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна.</p> <p>3. В особливих випадках місце відкриття спадщини встановлюється законом.</p> <p>{Статтю 1221 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 189-VIII від 12.02.2015}</p>	<p>Стаття 1221. Місце відкриття спадщини</p> <p>1. Місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні такого майна, або вимоги кредиторів.</p> <p>2. На підставі отриманої першої заяви нотаріус заводить спадкову справу, яка підлягає державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.</p> <p>{Стаття 1221 із змінами, внесеними згідно із Законом № 189-VIII від 12.02.2015; в редакції Закону № 2923-IX від 23.02.2023}</p>

Верховний
Суд

Дякую за увагу!